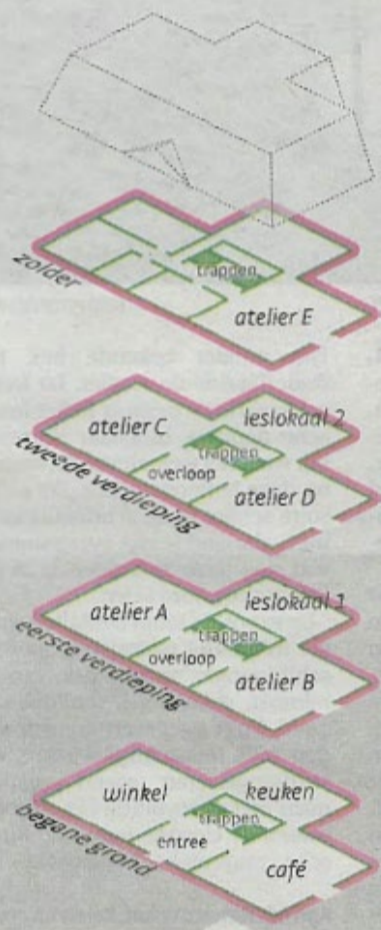

De verbouwing van de Amstelhof tot Hermitage Amsterdam heeft 96 weken geduurd. De laatste bewoners van het verpleeghuis vertrokken in april 2007. De slopers haalden 6800 kubieke meter puin uit het gebouw, voordat het museum erin kon worden ondergebracht. De Hermitage Amsterdam heeft twee grote expositiezalen, 44 kabinetten, een restaurant, twee lezingzalen, een auditorium, een binnentuin, een kerkzaal, een studiecentrum en twee museumwinkels.

Hermitage voor kinderen

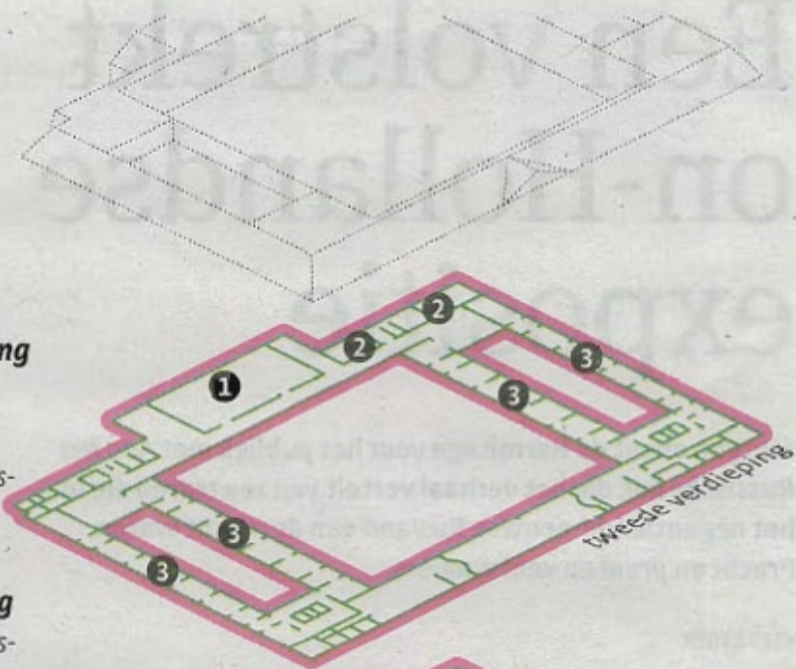

Tentoonstellingszalen ☀️
De tentoonstellingszalen zijn overkapte voormalige binnenplaatsen over twee verdiepingen. In het dak zijn ramen voor gefilterd daglicht.

Bron: Hermitage © Het Parool/Thijs Balder

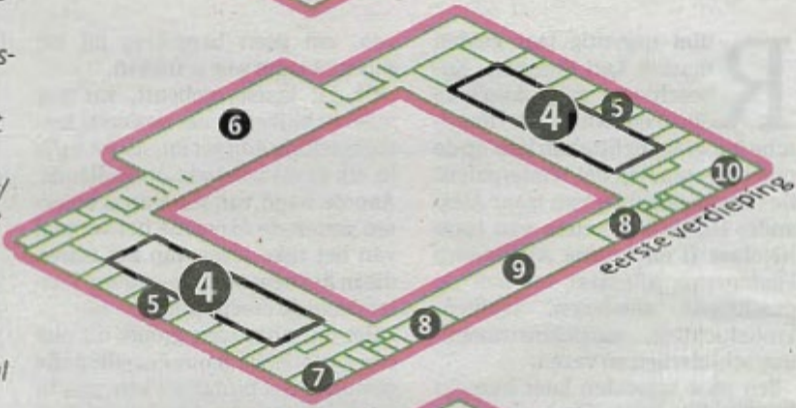
Tweede verdieping

- 1 auditorium
- 2 vergaderzalen
- 3 tentoonstellingskabinetten

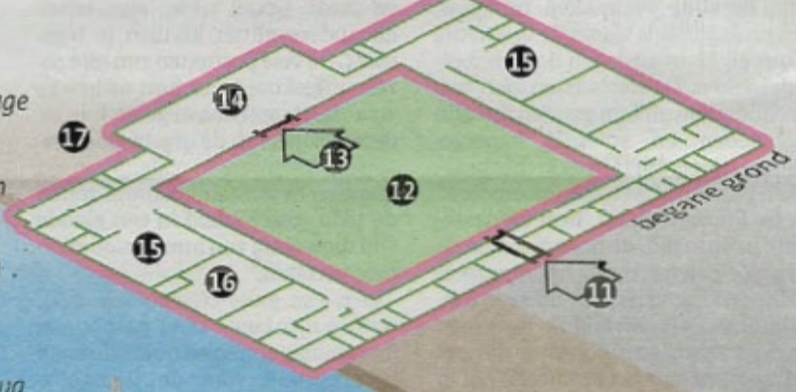
Eerste verdieping

- 4 tentoonstellingszalen ★
- 5 tentoonstellingskabinetten ★
- 6 café-restaurant Neva
- 7 regentenkamer/ vriendenlounge
- 8 historische opstelling
- 9 kerkzaal
- 10 regentessenzaal

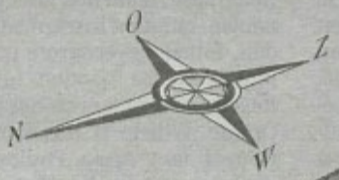

Begane grond

- 11 ingang Hermitage
- 12 binnentuin
- 13 ingang museum
- 14 entreefoyer
- 15 museumwinkel
- 16 studiezaal
- 17 terras café-restaurant Neva

★ Bezoekers hoeven alleen voor de tentoonstellingsruimten een kaartje te kopen, de rest van het gebouw is vrij toegankelijk.

Ingang →
Bezoekers gaan door de Ossenpoort, via de binnentuin het museum in.

Voordeur(en)
Bovenaan de trap is een 'schijndeur' (1) die nooit als ingang in gebruik is geweest. De echte ingang is op straatniveau. Deze zogenaamde Ossenpoort (2) werd vroeger gebruikt voor bevoorrading.

'Gebouw is weer van de stad'

Morgen wordt in de Hermitage het eerste publiek verwacht. Architect Hans van Heeswijk (1952) vindt dat we trots mogen zijn, maar dat bescheidenheid ook op zijn plaats is. En: 'We waren heel even bang dat het te saai zou worden.'

MARK MOORMAN

Oppassen! Natte verf!" roept de schilder, die in de oude keuken onder een van de stijkamers aan de Amstelzijde van de Hermitage Amsterdam nog even een wandje aan het schilderen is, tegen architect Hans van Heeswijk. We krijgen drie dagen voor de publiekopening een rondleiding en dit zijn de zogenaamde puntjes op de i - dit ene wandje dat nog een crèmekleurige deklaag krijgt. Maar de rest is af; alle tienduizend vierkante meter publieke ruimte die aan de Amsterdamse binnenstad is toegevoegd.

In een van de stijkamers, waar we een aantal permanente opstellingen vinden, zijn in de vloer twee fraaie plattegronden neergelegd. In de hoek (in koper) de Amsterdamse Hermitage, en de rest van de vloer wordt in beslag genomen door een zaalvullende plattegrond van het winterpaleis aan de Neva, de oorspronkelijke Hermitage van Sint Petersburg. Van Heeswijk wil maar zeggen dat we trots mogen zijn, maar dat bescheidenheid ook op zijn plaats is.

Van Heeswijk Architecten was een van de drie architecten die gevraagd was een voorstel te doen voor de verbouwing van het verpleeghuis Amstelhof (gebouwd in 1681) naar een museum voor de 21ste eeuw. Hans van Heeswijk had zich met de verbouwing van een zeventiende-eeuwse Gasthuis tot het nieuwe Graphic Design Museum in Breda al geprofileerd als een architect die kon manoevreren tussen cultureel erfgoed en de eisen van een modern museumgebouw.

We beginnen in de tuin van landschapsarchitect Michael van Gessel, met interieurarchitect Evelyne Merckx en Van Heeswijk, lid van het architectonisch team. De tuin, een voormalige lappendeken, is strak heringericht met twee verhoogde gazons, waardoor aan de rand ruime zitgedeeltes zijn ontstaan. Drie majestueuze tweehonderd jaar ou-

Hans van Heeswijk: 'Je loopt niet de duisternis in, maar naar het licht toe. Je krijgt dan op allerlei plekken een beeld van de omvang van het gebouw.' FOTO PETER ELENBAAS

de kastanjabomen kregen de bouwers in de schoot geworpen, maar er is al rekening gehouden met het onvermijdelijke einde van deze reuzen door daar tegenover vier stevige vleugelnoten te planten. Bezoekers komen via de Ossendoor, onder de monumentale nepingang (de deur zat meer dan driehonderd jaar

Fraaie foto's van de laatste bewoners van fotograaf Jan van Breda

dichtgeschroefd) in de tuin; 'een elegante entree', die meteen zicht geeft op de twee vleugels van het museum.

Nog even over die quasimonumentale ingang: volgens Van Heeswijk hadden de sobere bestuurders van de Diaconie slechts twee 'zij-in-

gangen' in gedachten, maar de burgemeester, die aan de overkant van de Amstel woonde wilde een wat voorname uitzicht en verordonneerde een trap en een chique deur. Maar recht achter die deur lag de kapel annex eetzaal, dus konden de gebruikers geen voordeur gebruiken.

De oude functie van het gebouw blijft bewaard in een van de stijkamers gewijd aan de geschiedenis van de Amstelhof, met fraaie foto's van de laatste bewoners van fotograaf Jan van Breda, maar ook het oude orgel staat er nog - een stijlbreukje waar Van Heeswijk het niet moeilijk mee heeft. "In het contract met de Diaconie staat dat het orgel nog eenmaal per jaar op een religieuze bijeenkomst bespeeld zal worden."

"De Amstelhof is een laat-classicistisch gebouw uit 1681," zegt Van Heeswijk. "En dat kenmerkt zich

door een strenge, sobere stijl en een heel overzichtelijke plattegrond, die we terug wilden krijgen in het nieuwe ontwerp. We waren heel even bang dat het te saai zou worden."

Het monumentale en onder Monumentenzorg vallende deel van de Amstelhof zit vooral in de gevel, met

'Het was in 325 jaar volgebouwd met kamertjes en gangetjes'

een lengte van 102 meter de toentertijd langste in Amsterdam. Het interieur van het gebouw, dat vanaf de opening een verzorgingstehuis van de Diaconie van de gereformeerde (en later hervormde) gemeente was, is in de loop der tijden dermate vaak verbouwd dat daar weinig monumentaals aan was.

Dit nadeel bleek een voordeel te zijn, want het gaf de ontwerpers de vrijheid om de ruimtes opnieuw in te delen. Zo werden de twee smalle binnenhoven aan weerszijden van de centrale tuin, die in de loop van de negentiende eeuw waren overdekt en volgebouwd, weer opengesteld zodra twee grote tentoonstellingszalen zijn ontstaan met een glazen dak.

Om de kostuums van de openingstentoonstelling *Aan het Russische hof* tegen het daglicht te beschermen, zijn er het komende halfjaar doeken over de daklichten gespannen.

Hoe het daglicht in het gebouw valt, is een van de leidinggevende principes geweest in het gebouw. "Op elke hoek hebben we een groot

trappenhuis met een glazen dak gemaakt." En dat heeft tot gevolg dat je steeds aan het einde van een lange rij museumzalen het licht ziet.

"Je loopt niet de duisternis in, maar naar het licht toe. Bovendien krijg je als bezoeker dan op allerlei plekken een beeld van de omvang van het gebouw," zegt Van Heeswijk. "Het was een in de loop der tijden donker en bedompt gebouw geworden, afgesloten van de stad. Het was in 325 jaar doorlopend vertimmerd, helemaal volgebouwd met kamertjes en gangetjes. We wilden het gebouw openen en teruggeven aan de stad."

Van Heeswijk moet deze dagen nogal eens uitleggen hoe het gelukt is om een dergelijk complex ontwerp in Amsterdam voor de deadline en binnen het budget (veertig miljoen) af te krijgen.

"De Hermitage is natuurlijk geen overheidsproject met alle problemen die daarbij komen kijken. En er is een directeur (Ernst Veen) die een goede, compacte organisatie om zich heen heeft gebouwd."

Maar ook over aannemersbedrijf M.J. de Nijs en Zonen uit het Noord-Hollandse Warmenhuizen heeft hij alleen maar goede woorden over. "Het is een familiebedrijf dat ook nog eens het halve dorp in dienst heeft. Ze zijn trots op deze klus en op hun ambacht. Als ergens een latje werd verplaatst, kreeg ik al een telefoontje."

Met andere woorden: kom daar tegenwoordig nog maar eens om.

www.hermitage.nl
Over twee weken zal het boek *Hermitage Amsterdam - Museum aan de Amstel* verschijnen, NDCC Publishers, €25,00.

ADVERTENTIE

www.OpenSourceAmsterdam.nl

TUSSEN NS-STATION Amsterdam Bijlmer Arena EN METROSTATION Kraaiennest

pin HOMBRE rc

Amsterdam Internationale kunst in de Bijlmer

A'dam Z.O. mei-juli 2009